

MIDTVEJSSTATUS STEVNS VERDENSMÅL

EMNE FOR DENNE RAPPORT

Midtvejs status for udvalgets arbejde december 2019

Indhold

Indledning.....	3
Arbejdet med FN's verdensmål – valg af mål for udvalget	4
Ekskursion.....	5
Vision	8
Foreløbige anbefalinger til Kommunalbestyrelsen	11
Det kommende forløb	12
Budget	13

Indledning

Forord ved formand for Udvalget for Stevns verdensmål, Line Krog Lay

Verdensmål og verdensarv skal gå hånd i hånd

Verden står over for store udfordringer, som kræver, at der bydes ind på løsninger på alle niveauer fra private husstande og virksomheder til kommuner, stater og internationale fora. Stevns Kommune bør som verdensarvskommune selvfølgelig være med til at gå foran i forhold til at løfte opgaven med opfyldelsen af FN's 17 Verdensmål frem mod 2030.

Med beslutningen om at nedsætte et §17 stk. 4 udvalg – også kaldt et opgaveudvalg, begyndte Stevns Kommune et seriøst og målrettet arbejde med verdensmålene og tager derved et kvantespring mod at profilere sig som en ansvarlig og ambitiøs Verdensmåls- såvel som verdensarvskommune.

Opgaveudvalget Stevns Verdensmål har som fokus at øge opmærksomheden blandt virksomheder og borgere og skabe rammer for mere bæredygtige byer og fællesskaber. Samtidig skal det sikres, at Verdensmålene gennemsyrrer tankegangen i forhold til kommunens arbejde og de politiske beslutninger, der træffes!

Omdrejningspunkterne er bæredygtige fællesskaber, biodiversitet og mere vild natur, klimavenlige løsninger og jobskabelse og bosætning, som spiller sammen med det særlige stevnske kulturlandskab og naturen. Stevns har som en del af Københavns og Køges opland alle forudsætninger for at blive en attraktiv og dynamisk landkommune med flere (grønne) arbejdspladser, bæredygtige boligområder og levende landsbyer og stærke fællesskaber.

Udvalget består af seks borgere og tre udpegede politikere fra Kommunalbestyrelsen og arbejdet strækker sig over et år fra august 2019 til august 2020. Stevns Verdensmåls opgave er at komme med anbefalinger til Kommunalbestyrelsen, som skal sikre, at vi hele tiden bevæger os i en retning, som understøtter opfyldelsen af verdensmålene og samtidig skaber fremdrift og udvikling!

Stevns skal vækste bæredygtigt og bevare sit præg som dynamisk landkommune.

Det er vores charme! Det skal vi være stolte af!

Arbejdet med FN's verdensmål – valg af mål for udvalget

På det første udvalgsmøde den 27. august 2019 blev udvalgsmedlemmerne præsenteret for hinanden og det blev gennemgået hvilke muligheder kommissoriet har og hvad et §17 stk 4 udvalg er. Der var en præsentation af verdensmålene med specielt fokus på mål nr. 11 "Bæredygtige byer og lokalsamfund" ved en konsulent fra COWI og der blev aftalt en fælles ekskursion ud fra aftenens diskussion. Det blev vedtaget at omdøbe udvalget til "Udvalget for Stevns Verdensmål".

På næste møde den 18. september havde udvalget gennemlæst alle verdensmål med det formål, at vælge 3-5 verdensmål, som den enkelte syntes udvalget skulle arbejde videre med og som tog afsæt i det af Kommunalbestyrelsen godkendte kommissorium. Hver deltager fremlagde 3-5 verdensmål og udvalget aftalte efterfølgende, hvilke mål der fremadrettet skulle arbejdes videre med i udvalget.

Udvalgets arbejde centrerer sig om verdensmål nr 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund og har herudover valgt fire verdensmål med undermål, der i høj grad bidrager til arbejdet med verdensmål nr 11.

Det drejer sig om verdensmål nr. 7: Bæredygtig energi, nr. 9: Industri, innovation og infrastruktur, nr. 13: Klimaindsats og nr. 15: Livet på land.

På mødet var der desuden tre oplæg til inspiration for det videre arbejde med bofællesskaber og plangrundlaget hertil.

Almenr holdt et oplæg om hvad de er og kan tilbyde. Det er et medlemsejet og medlemsstyret kooperativ – en platform - der organiserer, finansierer og understøtter nye fællesskaber. Visionen er at skabe et menneskeligt samfund i landsbyskala – med langt flere boligfællesskaber i alle former – et mere mangfoldigt, bæredygtigt og socialt ejendomsmarked på beboernes betingelser.

Permatopia. Ideen bag Karise Permatopia er at skabe et selvforsynende og børnevenligt landbrugs- og bofællesskab, der både sikrer lave leveomkostninger og miljømæssig bæredygtighed. Der er opført 90 åndbare og økologiske rækkehuse og alle forsynes bæredygtigt fra et produktionsanlæg som består af biogas- og kraftvarmeanlæg, drivhus og fiskedamme, samt pilerensningsanlæg.

Faxe Kommune gennemgik plangrundlaget for etablering af Permatopia og hvordan forløbet havde været med at udarbejde planer for en helt ny type boligområde. De fremtidige beboere kom med ny inspiration og nye ideer hele tiden og det krævede en politisk bevågenhed og et stort planberedskab samt at finde en balance i at stille rimelige krav og finde løsninger i et samarbejde. Opførelsen af Permatopia betyder en forøgelse af befolkningen og opførelse af nye institutioner.

Ekskursion

Fredag den 25. og lørdag den 26. oktober 2019 tog udvalget på ekskursion for at se og lade sig inspirere af forskellige former for fællesskaber og se på tidens trend, hvor flere søger mod fællesskaber, hvor mennesker kan mødes på tværs af livssituationer, alder og baggrund. Fællesskaberne har stor fokus på bæredygtighed og det at leve i balance med naturen. Dertil kommer, at mange fællesskaber tiltrækker mange små iværksættervirksomheder.

Udvalget startede turen med et besøg hos Egen vinding & Datter i Ringsted. Her besøgte udvalget Det åndbare Hus, der er et testhus støttet af Realdania, hvor målet er at dokumentere, at vi kan skabe et godt indeklima og samtidig sikre en meget lav belastning af miljø og ressourcer. Huset er opført ved brug af miljøvenlige og bæredygtige materialer, der også er gode til at håndtere fugt. Udvalget fik en rundvisning i virksomhedens produktion af nye natur- og miljøvenlige byggemetoder og -produkter.

Efterfølgende tog udvalget til økosamfundet Dyssekilde ved Torup, der er kåret til Årets Landsby 2019. Områdets beboere har arbejdet med bæredygtige løsninger de seneste 30 år, siden Dyssekilde blev etableret i

landsbyen i Halsnæs Kommune. Der er både delebiler, solceller og egen spildevandsrensning og landsbyen huser også butikker, børnehaver, skole og forsamlingshus. I Dyssekilde har lokalrådet etableret en jordfond, der sælger byggemodnet jord videre til boliger og erhverv.

Herfra tog udvalget til kollektivet Svanholm. Her bor ca. 80 voksne og 50 børn i et landbrugskollektiv indrettet på Svanholm Gods i Hornsherred. Her har de boet siden oprettelsen i 1978, hvor en større gruppe købte stedet og dannede Danmarks største kollektiv med fællesøkonomi. Alle indtægter fra beboernes løn og fra erhvervsvirksomhederne indgår i kollektivets fælles kasse. Kollektivet betaler så skat, husleje, kost m.m. for beboerne. Desuden udbetales et rådighedsbeløb til hver enkelt, 18,2% af personens bruttoløn. Svanholm-kollektivet var en af pioniererne inden for økologisk landbrug i Danmark og stedet forsøger at have en økologisk synsvinkel på alle sine aktiviteter. Alle beslutninger som vedr. stedet, træffes på fællesmøder efter konsensus.

Udvalget overnattede på Gershøj Kro og Strandhotel der ligger i den lille by Gershøj i Lejre Kommune. I 2017 købte fem investorer, hvoraf de fire er lokale og bosiddende i Gershøj, stedet, for at sikre, at den 136 år gamle kro kunne genopstå med nye kræfter.

Lørdag gik turen først til Friis-Holms chokolade produktion i Hvalsø, der importerer råvarer af høj kvalitet og forarbejder det til gourmet produkter. Mikkel Friis-Holm startede sin produktion i 2014 i baglokalerne af det lokale plejehjem og er i sommeren 2019 flyttet til en nyopført fabrik i Herslev. Friis-Holm har vundet mange præmier for sin chokolade, senest har han i 2018 vundet guldmedalje ved International Chocolate Awards i Firenze – verdensmesterskaberne i bæredygtig chokolade.

Derpå gik turen til Skråningen i Lejre, hvor 46 familier i sommeren 2019 flyttede ind i Danmarks første Eco - Village-bofællesskab. Projektet tager afsæt i tidens tendens blandt danskerne om at ville bo mere socialt, nært og forpligtende – og tillige at kunne bo, leve og forbruge på en mere bæredygtig måde. De 46 huse er svanemærkede med papiruld i væggene og regnvand til toiletskyl. Boligerne er mellem 38-134 m², mens bofællesskabets fælleshus er på hele 600 m² med plads til fællesspisning, pool, øverum, teenageafdeling og gæsteværelser.

Turen sluttede i nabokommunen Faxe, hvor udvalget fik rundvisning i Permatopia, der er et moderne økosamfund med et børnevenligt bolig- og landbrugsfællesskab som omdrejningspunkt. Karise Permatopia består af 90 åndbare og økologiske rækkehuse i fem forskellige størrelser, hvoraf 44 er almene lejeboliger og de øvrige er ejer- og andelsboliger. Den eksisterende gård er i gang med at blive indrettet til en masse fællesfaciliteter som fx gårdbutik, café, storkøkken og en stor fælles sal til kommende fællesspisninger. Det økologiske og fossulfrie landbrug, samt et jordvarmeanlæg med lagertank, hvor de kan udnytte en større del af vindmøllens overskudsstrøm til varmeproduktion, udgør den permakultur, hvor landbrug, forsyning og boliger knyttes sammen i et vedvarende energi- og ressourcekredsløb, der ikke påvirker omgivelserne negativt. Undervejs på turen blev der gennem gruppearbejde arbejdet med visionen.

Herunder fotos fra ekskursionen.

Vision

Siden første møde i august er der blevet arbejdet meget målrettet med visionen for udvalgets arbejde. Visionsarbejdet har bestået af mange forskellige elementer og har fungeret som en rød tråd igennem alt hvad udvalget har beskæftiget sig med på de første 5 møder.

Vision Stevns 2030

Der blev på mødet den 14. november evalueret på ekskursionen og arbejdet med at finde ind til en vision for udvalgets arbejde faciliteret ved CHORA 2030, der er en af de første organisationer, der gik i gang med at arbejde med verdensmålene i Danmark.

Der var efterfølgende et oplæg om omdannelseslandsbyer ved LE34 og de muligheder, som der kan skabes her.

Som noget nyt i Planloven, har kommunerne fået mulighed for at udpege to omdannelseslandsbyer i kommuneplanen hvert fjerde år, hvor der gives mulighed for en ny og udvidet afgrænsning af landsbyer i landzone. Det skal være landsbyer i landzone og med en befolkningsmæssig tilbagegang. Oplægget gennemgik projekter i Varde- og Ringkøbing-Skjern Kommuner.

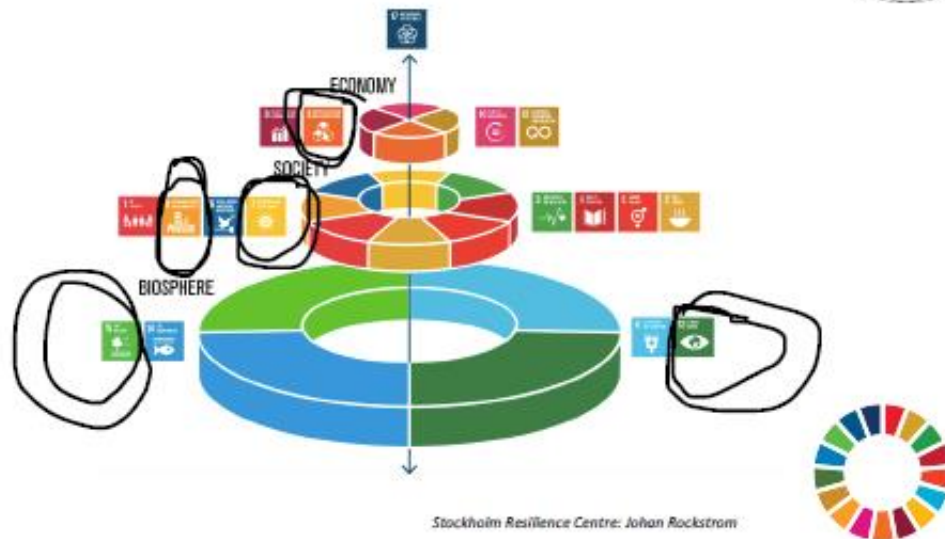
Det er en mulighed som Stevns Kommune også kan bruge og det blev nævnt, at udvalget måske skulle anbefale, at omdannelseslandsbyer indtænkes som et redskab i næste kommuneplan.

Med udgangspunkt i visionsarbejdet på de foregående møder og ekskursionen, blev der ud fra nedenstående sammendrag af drøftelser, arbejdet videre med at finde frem til de visioner, som udvalget vil anbefale, lægges til grund for det videre arbejde:

- Vi vil arbejde for nye og bæredygtige boliger og skabe rammerne for at udvikle bofællesskaber i Stevns. Et Advisory Board med evt. beboere fra Dyssekilde /Almenr /Eco-Village til at sætte gang i en udvikling og planlægning om etablering af bofællesskaber. Kommunen kan i højere grad se på hvem der har det bedste projekt, så vi vælger hvem vi sælger til.
- Ønske at arbejde mere med bæredygtig produktion og skabe flere lokale arbejdspladser.
- Arbejde for at produktionsfællesskaber kan opstå i eks. landsbyerne. Spændende hvis det kan sættes i system.
- Transportmulighederne skal være bedre så vi kan tiltrække folk med specielle ekspertiser, der også ser en mulighed for at kunne gå sammen om et fælles projekt, eks. æble/cider mosteri, høstfest- plukke æbler/kirsebær sammen, lokal fødevarerproduktion. Hvis kompetencerne er der, kan de skabe en bæredygtig cirkel.
- Fællesskaber og tryghed er væsentligt for den måde Stevns vil udvikle på.
- Erhvervsrådet skal inddrages i arbejdet med kontor-fællesskaber/lokal produktion.

Udvalget har valgt verdensmål som er indeholdt i det miljømæssige, det sociale og det økonomiske og som samtidig repræsenterer de tre niveauer i verdensmålene. Se skitsen på næste side.

Verdensmålene

Der blev undervejs drøftet om der var mål vi skulle have haft med? Mål nr.17, partnerskab for handling, er implicit i vores mål og bliver af CHORA 2030 nævnt som det vigtigste mål, hvilket er en klar opfordring til at kigge på tværs af målene.

- Vi overså måske liv på landet på vores ekskursion og ældre mennesker i landsbyerne. Vores verdensmål er ret tekniske, så vi skal ikke glemme de mere inkluderende mål, som kan tale ind i de sociale miljøer. Her er betydningen af fællesskab væsentlig, hvis der skal ændres noget. Hvordan kan vi påvirke? Her blev det foreslået, at udvalget kunne lægge op til nogle processer, hvor alle stående udvalg skal udarbejde en strategi for hvordan de kan udbrede målene.
- Vi er nødt til at have et større mål ude i horisonten og have en tidsplan for hvornår vi kan nå hvad.
- Vi må udvikle os hen mod fællesskabets interesse, som har forrang for økonomisk vinding. Mængden af folk der går ned med stress er mere reglen end undtagelsen efterhånden, så det er vigtigt at se på mere tid til bl.a. fællesskab.
- Vi skal fokusere mere på uddannelse – fundamentet skal være i orden - en slags uddannelsesmæssig Permatopia, hvor vi fokuserer på hvad vi er gode til her på Stevns, kunst og kultur og bofællesskaber. Vi vil gerne have de faglige kompetencer til at være med til at udvikle samfundet.
- Hvad er det vi vil opnå – at være verdensarvskommune og se på verdensmål og verdensarv i sammenhæng. Vi skal være kendt for at have mere natur og være et mere bæredygtigt samfund.
- Vi skal oplyse erhvervsrådet og borgerne om verdensmålene – verdensmålene i praksis i dialog med borgerne og alle vores elever skal kende til verdensmålene inden de går ud af skolen.

Nedenstående er det færdige resultat på visionsarbejdet.

- I 2030 trives Stevns borgerne i bæredygtige, drivhusgas-neutrale, grønne boliger. Der er høj aktivitet i de mange sociale-kulturelle og produktive fællesskaber.
- I 2030 er naturen på Stevns vildere og bidrager til optagelse og lagring af drivhusgasser. Naturen er integreret i kulturlandskabet og i bebyggelserne. Der er nem og daglig adgang til naturen.
- I 2030 er der flere bæredygtige arbejdspladser på Stevns. Samtidig giver offentlig/fælles transport optimale muligheder for bæredygtig drivhusgas-neutral transport.
- I 2030 er Stevns et eftertragtet læringssted for hvordan man kan arbejde konkret med verdensmålene.

Foreløbige anbefalinger til Kommunalbestyrelsen

På mødet den 11. december blev der arbejdet videre med midtvejsrapporten og anbefalingen af de opgaver som udvalget skal komme med bud på, så udvalget den 18. dec. 2019 kan fremlægge foreløbige anbefalinger til PMT.

PMT skal indstille de foreløbige anbefalinger til møde i Kommunalbestyrelsen den 18. dec. 2019.

1. Verdensmålene implementeres i Planstrategien og den efterfølgende Kommuneplan, så verdensmålene kommer til at indgå i kommunens videre arbejde.
2. Kommunalbestyrelsen overvejer en proces for hvordan de stående udvalg inddrager verdensmålene i deres område.
3. Det anbefales, at kommunalbestyrelsen undersøger hvordan de kommunale puljer som fx kulturpuljen, naturpuljen og landsbypuljen kan få verdensmålene implementeret.
4. Kommunalbestyrelsen sætter fokus på at nye boligområder har verdensmål som et særligt omdrejningspunkt
5. Det anbefales, at Kommunalbestyrelsen igangsætter arbejde med styrkelse af Stevns natur: Nem og daglig adgang til naturen. Oprettelse af naturpark i Tryggevælde Ådal. Udtagning af intensivt dyrket jord til fordel for mere natur, skovrejsning og ekstensivt brug. Genåbning og/eller genslyngning af flere vandløb.
6. Det anbefales, at en boligpolitik udarbejdes, så der kan planlægges for velfungerende lokalsamfund i Stevns Kommune nu og i fremtiden.
7. Det anbefales, at Kommunalbestyrelsen benytter sig af udvalgsformen §17 stk. 4 – fx til at arbejde med anbefalinger til realiseringen af regeringens nye klimalov

Det kommende forløb

- Der afholdes i foråret 2020 en Borgerworkshop, der bl.a. skal omhandle hvordan man selv kan tænke de 17 verdensmål ind i ens eget lokale boligområde.
- Der afholdes et temamøde for Kommunalbestyrelsen juni 2020.
- Opsamling og endelige anbefalinger fra Stevns Verdensmål fremlægges for Kommunalbestyrelsen august 2020.
- På de kommende 4 møder i foråret arbejdes der ud fra følgende temaer:
 1. Borgere/fællesskaber/bosætning og reduktion af drivhusgasser
 2. Natur
 3. Erhverv/transport
 4. Uddannelse
 5. Fokus på verdensmål nr. 17

Budget

Fordeling af udgifter til Stevns verdensmål, §17 stk. 4 udvalg, 3. december 2019	
Forplejning	8.833
Overnatning	6.240
Bus	8.800
Foredrag	60.327
Rundvisninger	4.000
Diverse indkøb	2.045
Løn til medarbejder	200.000
	<u>290.245</u>
Fordeles således:	
Forplejning:	
Borgermøde april, forplejning	970
Forplejning til diverse møder	730
Ekskursion den 25.+26.10: Forplejning	7.133
	8.833
Foredrag:	
Borgermøde april, foredrag Mogens Lykketoft	30.085
Foredrag på KB temamøde, maj, fra KL	5.074
Foredrag, Omdannelseslandsbyer, LE34	12.606
Foredrag 21.11.2019 Chora 2030 Fonden	12.562
	60.327
Ekskursion den 25.+26.10: Rundvisninger	
Rundvisning i Det Åndbare hus	2.000
Rundvisning Svanholm Gods	1.000
Rundvisning Økosamfund	1.000
	4.000
Ekskursion den 25.+26.10: Overnatning	6.240
Ekskursion den 25.+26.10: Bus	8.800
Diverse indkøb:	
Verdensmål terninger	423
Verdensmåls-plakater	250
SDG-pin – FN's Verdensmål	1.372
	2.045